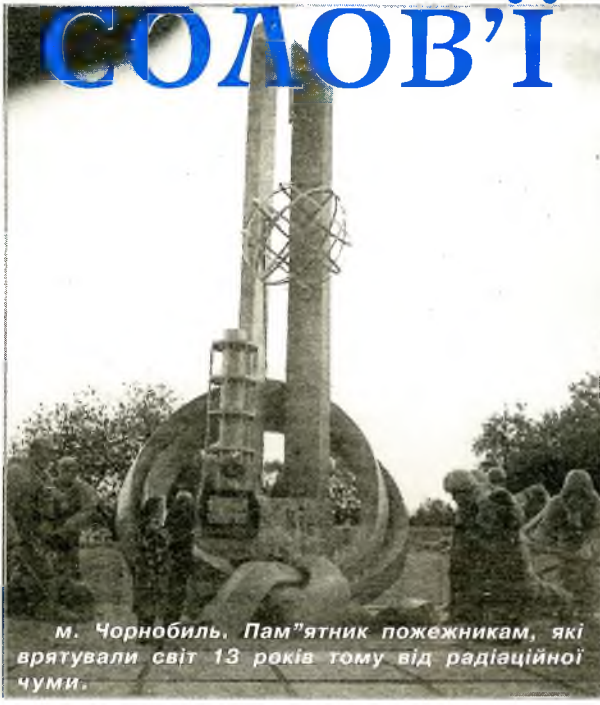

СОЛОВ'І У ХАЩАХ

ЧОРНОБИЛЬСЬКІ СПОМИНИ

м. Чорнобиль. Пам'ятник пожежникам, які врятували світ 13 років тому від радіаційної чуми.

ЩОРОКУ в День Перемоги тисячі колишніх мешканців Чорнобиля з'їжджаються до свого міста на побачення з рідними домівками, вулицями, могилами батьків і дідів, друзів і знайомих. Групами і поодинокі з квітами і вінками прямуємо на кладовище. Сьогодні тут центр тяжіння нашої любові, нашої пам'яті, як чорнобиля.

Зроблю невеликий відступ. Кілька років тому, під час медичного огляду, один лікар-невропатолог запитав мене: "І чого вас несе у той проклятий Чорнобиль?" У його голосі вчувалися нотки нерозуміння, осуду і зневаги.

Найкраще відповів на запитання - чому нас несе в Чорнобиль мій сусід з вулиці Богдана Хмельницького, №9 у своєму вірші:

Ми ідем в зону
у річницю,
хоч є тривога на чолі.
Ми ідем горем
поділитись,
святій вклонитися

землі,
зустріти друзів і родину,
втерти сльозу
в скорботний час,
земельки взяти

у хустину -
хай буде поряд біля нас.
Ще довго їздить
будуть люди,
Не переорють шлях
сюди,

хто зна, що завтра
з нами буде,
а тут поховані діди.

Не приїхав Микола Карпович у своє місто, у свою хатину, хоч нинішні її мешканці - вахтовики, і чекали господаря. Не приїхав, помер в Обухові, куди був евакуйований у 1986 році, там і похований. Поклали йому в домовину і вузлик з Чорнобильською землею...

Ось і кладовище. Всі воно зрівняло: і православних, і католиків, і старообрядців, і іудеїв. За центральним входом на кладовище (ліворуч) три могили: дві безіменні (меморіальні дощечки давно зафарбовані, тільки відомо, що там поховані червоноармійці), а на третій - пластинка з написом "Олівер Михайло

Данилович, Чиколовець Марія Яківна. Страчені німецько-фашистськими окупантами у 1943 році. Місцеві жителі знають і пам'ятають своїх героїв. Ось тільки прізвище на пам'ятнику має бути не Олівер, а Оліфер. Бо саме останнє є характерним для Дитяток та Горностайполя.

На приміщенні колиш-

Газета Чорноморсько-го флоту від 16 вересня 1941 року. Молодий сержант О. О. НЕЧИПОРЕНКО - удостоєний найвищої нагороди - ордена Леніна і вміщено його фото.

нього народного суду прикріплена дошка з написом: "Вулиця Нечипоренка, названа на честь кавалера ордена Леніна Нечипоренка Олександра Олексійовича (1916-1942), вчителя Терехівської школи Чорнобильського району, захисника Одеси в роки Великої Вітчизняної війни".

В Одесі є вулиця О. Нечипоренка. Багато можна дізнатися про героя у Музеї оборони Одеси. Брат його вчителював після війни в районі і не раз виступав перед учнями із спогадами про О. Нечипоренка.

Не могу не втриматись, аби не розповісти про колишнього мешканця з вулиці О. Нечипоренка Т.К. Артюха. Перед війною він працював директором МТС у Чорнобилі. Коли німецькі війська наближалися до нашого краю, він більшу час-

тину тракторів законсервував і затопив у гирлі річки Уж, а з меншою евакуювався за Дон. Після звільнення району Тимофій Кузьмич повернувся з евакуації, знову очолив МТС, витягнув трактори і вони використовувалися вже на осінніх роботах 1943 року.

До 10-річчя катастрофи на ЧАЕС було відкрито в Чорнобилі пам'ятник пожежникам, які віддали своє життя в боротьбі з атомною стихією. Недарма на підніжжі пам'ятника викарбувано "Тим, хто врятував світ". Багато хто з нас особисто знали кількох прип'ятських пожежників. Знав їх і Василь Степанович Лопатюк, пожежник, начальник караулу ППЧ-17 міста Чорнобиля. Він був піднятий по тривозі через двадцять хвилин після катастрофи і невдовзі прибув на ЧАЕС. З бойової безперервної вахти звільнився аж 5 травня, в

Меморіальна дошка О. О. Нечипоренку на будинку № 2-6 у провулку його імені в Одесі. Якісь лиходії розбили її, тому прилаштовано поки що тимчасову.

день евакуації Чорнобиля.

У передаварійні роки Чорнобиль займав серед міст своєї категорії призові місця з благоустрою. Традиція підтримується і зараз. Знайомими і вже напівзнайомими вулицями і провулками виходимо з дружиною до колишньої центральної районної лікарні. І ось з якою метою.

Тут зробимо історичний екскурс. У кінці 17 століття

Чорнобиль дістався польському магнатові Ходкевичу. Його нащадкам аж до жовтневої революції належало тут понад 20 тисяч десятин землі.

Дивним чином назва містечка Чорнобиль майнула в історії Великої Французької революції: в період якобінської диктатури уродженка нашого міста 26-річна полька Розалія Любомирська-Ходкевич 20 червня 1794 року була гільйотинована у Парижі за зв'язки з Марією-Антуанетою та іншими членами королівської сім'ї. Під іменем "Розалія з Чорнобиля" ця блакитноока блондинка увінчена в записках сучасників. У одному з будинків Ходкевичів у Чорнобилі, що зберігся до наших часів, на кахельній грубці виліплена скульптурна голівка цієї знаменитої красуні. Ось це зображення й знаходиться в одній з палат неврологічного відділення ЦРЛ і яке я хотів сфотографувати. Та не вдалося - палати виявилися замкнені, а черговий відповів, що нічого про скульптуру не знає, та її мабуть, вже й немає, бо палати не раз перебудовувалися.

... Повертаємося до автовокзалу вулицями Леніна, Карла Маркса, Радянською. Впадають у вічі пустирі на колишніх садибах. А стояли ж там до катастрофи на ЧАЕС затишні будинки і жили в них працюючі люди.

Автобуси повільно виповзають з автовокзалу на трасу Чорнобиль-Київ. Праворуч німо дивиться на нас чорними проваллями вікон скелет недобудованого радіозаводу. А з цвинтарних зарослів услід нам линуть негваваючі трелі солов'їв, спадкоємців чесного, але несправедливо знеславленого безглуздою катастрофою на ЧАЕС, деревного і рідного Чорнобиля.

Микола ЛАЦИС,
колишній
мешканець
Чорнобиля,
член Асоціації
"Чорнобильпрес".
Фото автора.

Шановна Кравченко Олено Федорівно!
Зі славним ювілеєм -

60-річчям від дня народження -

Вас щиро вітають син Іван, невістка Іра, внук Андрій та святи. Зичать Вам доброго здоров'я і довгих років життя!